

SÜMEGE ÉS VIDÉKE

Megjelenik minden vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Sümege, Horvát Gábor könyvkereskedésében.

Előfizetési árak:
Egész évre 8 K, félévre 4 K, negyedévre 2 K. — Egyes szám ára 20 fillér.

Hirdetések egység szerint:
A nyílt tér sora 1 korona.

Iskolaév kezdetén.

Írta: Németh Bőske.

A nagy vakáció után újból megnyitott iskolakapukon: vidáman, kipihenve tolong be a gyermekesereg, hogy megkezdje, avagy folytassa a tanulást.

A háborus évek sok szenzációs eseményteljes napot zúditottak az iskolák életére is.

A nagy fiúk ugyyszólván az iskola padjaiban kapták meg katonai behívójukat; a nagyobb leányok: hősapkat, lábszárvédőt stb. kötötték a téli harcokban szenvedő katonaságnak: a kisebbek eljártak teának valót szedni, majd meg ivatek hordtak szét a faluk és városok uccáiban s gyűjtöttek a katonák karácsonyára, avagy a rokantak felsegítésére.

Egyszóval: a gyerekek is kivették részüket a háborus tevékenységből: s mindenütt ahol az itthonmaradt felnőttek munkája elégtelen volt a felhalmozódott dologra, — ott apró gyermekkezek mindig készek voltak a segítségre, mindig elvégezték az elébük kiszabott feladatot.

Szép, drága munkásság ez, amelyről régi iskolaévek tanulóinak fogalmuk sem lehetett. S ime ma milyen magától értetődő, milyen természetes és megszokott dolog mindez. Ugy hogy tán el sem képzeljük: hogy is volt előbb ezek nélkül?

És a drága tiszta, derűs tekintetű gyermekszemek milyen komolyra válnak amikor megkérdezzük tőlük: hova mentek délután? — Eperlevelet gyűjtünk szegény katonáknak, — ez a felelet. S hányan az apja, fivére ott küzd a harcosok sorában, vagy ott nyugszik csendesen a katonai temetők egyszerű kis fakeresztje alatt, messze az édes hazától — és sirjuk felett illosan suhan el a tavaszi vagy őszi szél, mely Magyarországból rebent arrafelé, nyugodtabb az álmuk tőle odalent az idegen föld alatt.

És a gyermekek itthon: tanulnak, dolgoznak, nőnek, nagy komoly napok, évek nevelik őket annak a szebb jövőnek hasznos polgáraivá, amelyért most annyi piros, forró magyar vért kiontanak. És ezekben a történelmi időkben: apáik, fivéreik hősi harcaiból, sebesüléséből vagy dicsőséges halálából tudjuk meg azt, amit előbb csupán az iskolakönyvek lapjairól tanultak: hogy a magyar sziklaerős karral, lobogó honszeretettel védelmezi a rögt, melyet ősei hagytak rája örökségképen.

Szüret előtt.

A szőlőnövény hálás a meleg iránt, fejlődése egyéb életfeltételei megadása mellett a melegben gyorsabb. Így volt ez az idén is. Ezért fejlődöttem ma, szeptember elején, a szőlő, miut más években szeptember közepén és ez okozza, hogy a szőlősgazdánk szüreti előkészületei megkezdődtek.

Más gazdasági növényeinkre, mint sajnos tapasztaljuk, a hosszan tartó meleg és szárazság káros hatással volt. Szőlőink túrték a nagy hőséget, sőt az évenként fellépő szőlőbetegségek nagyobb mértékű elmaradását talán éppen a hosszan tartó szárazságnak köszönhetjük. Ezt bizonyítja megfigyelésünk ama eredménye is, hogy például csak egyszer permetezett szőlők is mentesek a peronospora kártételétől. A szűken kiadagolt rézgalic mellett szőlőgazdánk egyéb védekező szereket is használtak a peronospora ellen. Az eddig idegenül fogadott perocidot az idén elég nagy mennyiségben használták és pedig a legszebb sikerrel. Itt egy kissé eltérünk tárgyunktól.

A perocid forgalomba hozatalát már a múlt évben is engedélyezte a földmívelésügyi kormány, azonban nem hazai kísérletek nyomán, hanem ausztriai eredményekre hivatkozva. Igaz, hogy hogy a rézgalic ismert hatékony-

ságu, a permetező anyagának könnyű és egyszerű elkészítési módja még mindég e mellett tartotta a gazdákat. De a gálíchiány már a múlt évben is rákényszerítette gazdáinkat a perocid használatára. A perocid oldatának készítése nagyobb figyelmet igényel, nem tapasztalva egyszerűen kimondták, hogy a szőlők permetezésére nem alkalmas

Nem így a figyelmes és az oldatot, az előirt módon készítő gazdáknál. A perocid jótékony hatása ma már nálunk is bebizonyított. Sajnos, hogy ebben is maguknak a kisgazdáknak kell kísérletezniük és az eredményt levonniok. Itt az államnak jóval előbb kellett volna már a kísérleteket eszközölnie saját szőlőtelepein és az eredményt publikálni. Így voltunk az idén egy másik szerrel is, a fűrperenospora ellen ajánlott saloidinnal. A Borászati Lapok-ban megjelent, egyik külkísérlet alapján nyultak gazdáink a saloidinhoz. Ezekről más alkalommal.

Az utóbbi hetek kedvező időjárása is, siettetti a szőlő érését, közel hozza a szüretelés idejét.

A kedvező borárak a gazdákat is az intensitivebb védekezésre serkentette. Ez és a kedvező időjárás eredményezte, hogy ez idő szerint szép szüreti kilátásaink vannak, de általában még sem lesz az az ugy nevezett rekordtermés. Igaz, hogy vannak egyes szőlők amelyek talán sohasem voltak

Azok a pesti nóták . . .

Nem a szép magyar nóták virágos mezőire akarom kalauzolni a nyájas olvasót, talán az igen közönséges a mai finnyás, modern magyar gyomornak, hanem a Pestről vidékre szalasztott kuplék üvegházban melengetett, messzekiviró, tropikus virágainak tarka-barka csoportjába, ahol hiába kerestük volna már a béke napjaiban a mezők ingoványos talaj lépvirágai, a mocsarak sárgálló vizililiomai tenyészték.

Ki téveszteni össze ezeket a pesti jövevényeket a töröl szakadt népdalokkal? Ugy érezzük a különbséget, mint ahogy a fáról leszakított gyümölcsön megérezzük az érintetlenség hamvát s a tulipirosra kendőzött arcon a megcsalt természet festett bájait. És sajnos, még a nép is felül a cifra füzetekben árult, fülbemászó dallamú eredeti magyar népdalok-nak. Elszorul a szívem, ha magyar nép fiának ajkáról hallom az »Uncili smuncilli izléstelen szövegét. De legkönyebben a fehér leányszobák asztalára csuszna be e dalok s a zongora kevésbé válogatós hangjai nem sajnálják reájuk a gyönyörű hangokat. Csak legalább azok a csengő leányajkak ne visszhangozzák utánuk!

Nem akarom mindjárt a legfurcsábbját elő-

szedni. Csak egy-két érdekes tünetre akarom föl hívni a figyelmet. A magyar népdal a kedvest nem szokta magázni, annál kevésbé »édes, aranyos kis tyukom«-féle megszólításokkal illetni, megelégedett az angyalom, virágom, galambom-félékkel, melyek a régi jó magyar világban jártak. De most már itt is a főváros szele érzik s jönnek a torzszólítetek, mint a »Sárika, Sárika, kis szentem, én magát jai, de igen szeretem . . . és egyebek. Nem mondom, hogy minden Pestről jött nótá magázza a kedvest, hisz vannak a régi iskolának is hívei szép számmal de azért, hány meg hány ilyen sort szakíthatnánk ki: »Bucsuzo öntől hát, szerelmesem . . . Az én lelkemben hervadt a virág, Magának adtam minden illatát . . . ami vagyok, csak magáért lettem . . . stb.

A dalok hősei is megváltoztak, hisz ezek már nem a nép fiainak készültek, hanem a pesti közönségnek és a vidéki intelligenciának. Nem is igen szerepel bennük a szegény közbaka, vagy közhuszár, hanem a »kis kadedt« meg a »gyerekarcu hadnagy« vagy néha-néha az »ész ezredes«, de csak ugy mellesken. (Természetesen ezt nem soroljuk a hibák közé!).

Itt nem akarunk foglalkozni e dalok ügyetlen sokszor tulzottan hatásvadászó, háborus mozzanatokkal tarkázott meséivel, hisz nem lenne a sornak se hossza, se vége, csak

oly szépek, oly bő termést ígérők mint az idén, viszont helyel-közel vannak gyenge termést ígérő szőlők is. S így általában, jó közepes termést várhatunk.

A szüret közeledtét jelzi a gazdák készülődése. Soha annyi szőlőzűzöt és szőlőprést nem láthattunk a kereskedelmi forgalomba, mint az idén. A kereslet oly óriási, hogy egyes gyárak szeptember havi készítményei is mind előre megrendelve, lefoglalva.

Ha az eddigi kedvező idő tovább tart, úgy a jó közepes mennyiség mellett még kitűnő boraink is lesznek. Sajnos, hogy gazdáink közül sokan a minőség rovására a mennyiségre számítva sietnek a szürettel, azt hangoztatván, hogy a jobb minőséget úgy sem méltányolja a kereskedelem.

Ez elég helytelen gondolkodás már vidékünk jó hírneve érdekében is. Ha jó meleg őszi időnk van, ne siessünk a szürettel, hiszen legyünk csak őszinték, a szőlőgazdaság, dacára a munkáltság, védekezőszerek stb. magas árának, mégis ma a legjobban jövedelmező birtok, megtalálhatjuk számításunkat akkor is, ha a mennyiség rovására, de a minőség lényeges javítása céljából, később szüretelünk. Ne siessünk tehát a szürettel.

Jólehet még az ideai mustárak nem alakultak ki, korai is az még, de máris történtek vételek ideai mustra 3 K 20, 3 K 60 fillérért literenkint. A kereslet kissé tartózkodó, azonban mindez nem jelenti, hogy a must ára kevesebb legyen az eddigi vételeknél.

Csökkenő házassági kilátások.

Eladó leányok anyáinak most nagyon felporodott a gondjuk. A fiatal emberek nőülési hajlama már békében sem volt valami túlságos, de most a leányok házassági esélyei még inkább megritkultak, mert a fiatal emberek ezrei estek el harctéren. S emellett a borzasztó drágaság! Fialább hivatalnok nem is gondolhat a házasságra. Hogy hozomány nélkül vehessen el egy leányt, legalább három évtizedig kell várnia. De nem csak a jövedelmek, a hozomá-

nyok értéke is csökkent. Ha valamely leánynak előbb százezer korona hozománya volt, úgy »jó módú«-nak tartották; ma százezer koronának a kamatja édes kevés a háztartás költségeinek fedezésére. A lakás és a cselédtartás költségeinek fedezése után alig jut valami a tulajdonképpeni életfenntartás költségeire, ha a hozománnyal férjhez menő leány megszokott életmódját meg nem változtatja. Minthogy a hozományok értékükben vesztek, a férfiak, ha házasodni akarnak, legtöbbször szerelemből lesznek kénytelenek nőülni.

A háztartásra nevelt leányok legtöbbször részére a háztűzhegy alapításának lehetősége csaknem teljesen megszűnt. Dolgozniok kell, még pedig házon kívül, hogy megélhessenek. A házonkívüli foglalkozás mellett azonban sűrűbben kerülnek össze fiatal emberekkel, miáltal megnyílik előtük annak lehetősége, hogy a megismerkedés örök frigyhez vezessen. Sok anya méltatlankodva fogja magát elhárítani azt a gondolatot, hogy leányát így »közszemlére tegye«, de ezt ma mégis alig kerülheti el. A leányt nem lehet otthon üvegházban tartani, ahol senkisé nem látja, senki meg nem ismerkedhet vele.

Természetesen a leány legyen rendes, tisztességes, házias és szerény. De egymaga ezekkel az erényekkel sohasem fog férjre szert tenni, ha nincs neki alkalma, hogy jó tulajdonságait fiatal emberekkel megismertethesse.

A férfi nem szeret bele egy leányba, mert bájosabbnak, jellemesebbnek tartja a többinél, hanem azért, mert hozzászokott, mert nála rokonszenven vagy bámulatot talál és végül mert azt hiszi, hogy az imádott lény nélkül nem tudna élni. Mászszóval a férfi tulajdonképpen csak önzésből házasodik azzal a magának be nem vallott célzattal, hogy családot alapítson.

A férfitermészet e tulajdonságait az eladó leányok anyáinak figyelmükbe kell venniük. Különösen pedig azoknak, akik a mostani változott viszonyok közt nem vihetik el leányaikat egyik mulatságról a másikra.

Okos anyáknak tehát meg kell ragadniuk minden tisztességes alkalmat, mely leányaikat a most annyira megritkult fiatal emberek közelébe juttatja.

Ez alkalmak közt bizonyára nem a legutolsó a leányoknak házonkívüli kenyérkereső foglalkoztatása.

H I R E K .

Fokozódó drágaság

és élelmiszerhiány közepette fekete fellegként tűnik fel előttünk a zsirkérdés. Ami

a szellemi világban a filozófia, a száguldozó gyorsvonatnál a szén, az a materialis világban a a zsir, melyből csakugyan mindenbe kell valamelyes mennyiség, hogy tápláló ereje és ize legyen az ételeknek.

Ezzel mostanában igen megvagyunk akadáva. Egyszóval: nincsen. Az a csekély ami van, nem is jöhet számításba, meg méregdrága s a pótlására hivatott fagygyut a hentesek és mészárosok a »Zsirköz. pont«-ba szállítják.

Ezek a központok mindent magukba szívnak s tőlük vajmi kevés árad szét. A mostani fogyatékos világban okosság lenne, ha a nagy zsirhiányt a megfelelő pótló anyagoknak nagyobb arányú szétosztásával enyhítenék, hisz a marhafaggyu bizonyos elkészítési alakban igen jól pótolja a disznózsirt, azonkívül a szappanfőzésnél is érvényesül.

A mai hadiszappanok ugyanis nélkülözik a zsirt s helyette chlor-meszet alkalmaznak, mely bizony pusztítja a fehérműt, nemde, sokkal célravezetőbb s a közönség érdekeit is előbbremozdítóbb dolog volna, ha a fagygyut nem küldik fel a »Központba«, ahonnan Isten tudja hova kerül, hanem szétosztják, illetve kimérik a közönségnek, amely házilag készíti majd belőle a főzésre alkalmas zsirt és szappant? Égető kérdés, mely gyors feleletet és megoldást vár, mert nem mindenki adhat ezer koronát disznóért és zsirért. már pedig élni mindenkinek kell!

— **Kitüntetés.** A király Kovács Endre főhadnagyot a III. oszt. katonai érdemkereszttel és Wilczek Gyula főhadnagyot a második signum laudisszal tüntette ki.

— **Felhívás.** Kéretnek a tisztv. beszerző csoportjának tagjai, hogy a zsir, burgonya, bab, hagyma igényüket a csoport jegyzőjének Dehény tanárnak lakásán szept. 11. 12. 13. napján d. u. 5-6 ig jelentsék be. Az elnökség.

— **Az inasok beiratása.** A helybeli iparos mesterek inasait haladéktalanul beirassák. A beiratástól függ, hogy a község az államsegélyt megkapja-e. A mulasztó mestereket a főszolgabírói hivatalnak jelentjük be. Az 1884. évi ipartörvény szerint az első büntetés 40 K. A tanítás folyó hó 12-én délután 2 órakor kezdődik. Tisztelettel Éles Károly igazgató.

— **Köszönet.** A hadbavonultak családjának támogatására jegyzett összeget f. évi július hóra megfizették: Cserny Mária, Csonka Antalné, Farkas Isvánné, Horvát Imre, M. Kossa Gusztávné. — Dr. Kellemen Károlyné.

— **Nem lesznek újabb sorozások.** Nemrégiben az érdekeltek körében az a hír

azt szerelnék a zeneszerzők fülébe sugni, hogy miért nem válogatnak igazi költő versei közt s miért kell holmi cabarett-írók üres, döcögő, kérszálitú verseit megzenésíteni, vagy minek akarnak ők erőnek erejével szöveget írni, ha nem érznek rá tehetséget. Kényes lenne itt a nevekkel dobálózni, egyik másik ilyen fízfa-poéta megilletné a pellengérréállítás.

Hiszen ezeket a dalokat ők egy országnak szánják! És így lenézik egy ország izlését? Vagy csakugyan ilyen kevés izlés van a magyarban? Nem! Ezek eredetileg az orfeumok közönségének készültek és sajnos, ma már azt hiszik, hogy az orfeumi niveau egyenlő az intelligenciával.

Pl. hogy olyan izléstelen darabot, mint a »Hölgyeim, hagyjanak békét«, vagy »Kevés a férfi« hogyan lehetett megírni, vagy pláne azilyent megvenni, ezt igazán nem értem. Ennyire lebecsülni a gyöngébb nemet, ez már mégis csak sok! Én nem hiszem, hogy így rászolgált volna! De különben is férfiak írják s egy kis lovagiasság már nekik sem ártana! Hiszen azt, amit ezek oly csapnivalóan szednek versbe, mily kedves humorral tudta nagy Peiőfink megénekelni a szabad-sádharc idején »A csámpás legény« ben:

Póru! jártak a leányok,
Eddig én jártam utánok,
Most ők járnak én utánam!

Hej, de akkor még mások voltak az untauglichok is: nem irtak volna ilyen mocskos dalokat, hogy tisztességes lap hasábjain belőlük még idézni sem lehet.

Vagy ha egy másik dalt nézünk (Jaj! de kutya jó kedvem van), ebben meg a katonatiszt van olyan színben feltűnítve, mint a legutolsó pesti csirkefogó. De hát még a refrainje milyen! No, ezt se merném tisztességes társaságban felolvasni, hát még leírni! Ide már igazán mosdatlan száj kell! Sajnos akad is hozzá. Nem szeretném, ha a hazatérő harcosok ezek után itélnék meg az itt honmaradtok komolyságát!

A kuplék nyelvezetéről mit mondjon ép nyelvérzékű ember? Így csak a pesti külvárosok utcáin beszélnek, de ott sem az előkelőbbeken. Szegény magyar nyelvet így még nem törték kerékbe, mint ezek: »A sok egyenruha direkt sziveket epeszt« . . .

Vészes ágyuk durrogása messze-messze kél. . . Ez utóbbi mondat igen érdekes, csak az a baja, hogy az ágyu nem durrog, mint a pezsgősfüveg, hanem dörög, vagy dörren és ha az a bizonyos durrogás »messze-messze kél«, igazán nem tudjuk, hogy a hangkeletkezését, vagy utrakelését akarja jelenteni. De hát érdemes-e ily csekélységen megadni, mikor ennél különbekezt is találunk:

»Mennek a sok magyar fiuk szerbiába«. Sőt az egyeztetés még kirívóbb példájára is akadunk, ha a rim nem jön ki:

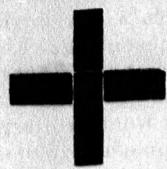
De a honvédhuszároktól retteg a gaz banda,
Ők, akik az oroszokat sorba elpusztítja.

Többet már nem is kell fölhoznom, így is láthatjuk azt a nagy szegénységet, melyet ezek a dalok mutatnak. Miért is ír verseket az, aki annyit ért hozzá mint a hajdu a harangöntéshez? És miért is akad, aki megveszi ezeket? Igaz, hogy ez utolsó két szemelvény már a népek szánt dalokból való, de az előző kettő művelt emberek asztalára, hogy ne mondjam — az ajkára jut. Még nagyobb baj azonban a már említett alantjártó tartalom és a még alacsonyabb szellem melyben ezeket írják.

Tevékenyen kellene küzdeni növegysületeknek, hogy fiatal leányok hófehér lelke be ne szennyeződjék az ilyen szennyirodalomtól. Akadnak-e, kik vállalkoznak erre? . . .

—agy Ba—

Az új magyar Vöröskereszt sorsjegyekre

jegyzéseket elfogad a

Sümegei Népbank

A sorsjegyek kibocsátási ára: 52 korona.

Jegyezni lehet Szeptember 10-től 15-ig. Összesen 1,200.000 drb. sorsjegy kerül kibocsátásra.

Ezen nyereségek közt a közpénzeredménye: hadisegítési célokra a Magyar Vöröskereszt-Egyletnek, hadigondozás céljaira az Országos Hadigondozó Hivatalnak, a rokkant honvédtisztek, tisztii özvegyek és árvák segélyezésére létesített Szurmay Sándor alapgyarapítására a m. kir. honvédelmi miniszternek, az ipari és kereskedelmi alkalmazottaknak tüdővész ellen létesítendő intézmények céljaira az Országos Munkásbetegsegélyező és Balesetbiztosító Pénztárnak, kórházépítés költségeire a Budapesti Poliklinikai egyesületnek, végül a Magyar Közművelődési Egyesületnek rendelkezésére bocsátatik.

Az új vöröskereszt sorsjegyek nagyobb nyereségek-kilátást nyújtanak, mint bármilyen eddig kibocsátott sorsjegy, mert minden egyes sorsjegy 80 éven át minden huzáson — összesen 205 huzáson vesz részt.

Egy sorsjeggyel tehát akkor is lehet újra nyerni, (esetleg főnyereményt is) ha előzőleg már egyszer vagy többször is nyert a sorsjegy.

Főnyeremények:

- 11 esetben egyenként
K 1.000.000.—
- 19 esetben egyenként
K 500.000.—

Ezenkívül nagy számban
K 450.000.— K 300.000.—
K 200.000.— K 100.000.—
és kisebb nyeresemények.

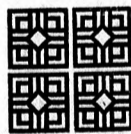
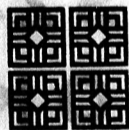
A sorsolási időtartam végén minden sorsjeggyért (az 52 koronás kibocsátási árral szemben) 80 koronát fizet vissza az állampénztár, tehát oly sorsjeggyért is, melyre közben egy vagy több nyeresemény is esett.

A sorsjegyek 120.000 sorozatba vannak beosztva, minden sorozat 10 nyereséményszámból áll. A jegyzés alkalmával több sorsjegy jegyzése esetén feltüntethető, vajjon ugyanabból vagy különböző sorozatokból kívánják-e a sorsjegyeket. Ezen kívánságokra a lehetőséghez képes figyelemmel leszünk.

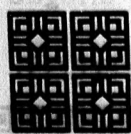
Az egyes bejelentések az aláírás összeredményéhez képest fognak tekintetbe vétetni.

Minden sorsjegy után a jegyzés alkalmával 15 korona fizetendő le, esetleg a hátralevő összeget a fél kívánságára előnyös feltételek mellett előlegezzük.

Sümegei Népbank.

Mindennemű
nyomtatványokat
izléses kivitelben, jutányos áron készít
Horvát Gábor
könyvnyomdája, Sümegen.
Mindennemű
könyvkötőmunkák
elkészítetnek.

Nyomatott Horvát Gábor gyorsajtóján Sümegen.